

Струка (назив): КУЛТУРА И УМЈЕТНОСТ, IV СТЕПЕН			
Занимање (назив): МУЗИЧКИ САРАДНИК – ТЕОРЕТИЧАР И МУЗИЧКИ ИЗВОЂАЧ			
Предмет (назив): ИСТОРИЈА МУЗИКЕ			
Опис (предмета): СТРУЧНИ			
Модул (наслов): ИМПРЕСИОНИЗАМ, МУЗИКА XX ВИЈЕКА (ЕКСПРЕСИОНИЗАМ, НАЦИОНАЛНЕ ШКОЛЕ У МУЗИЦИ XX ВИЈЕКА, НЕОКЛАСИЦИЗАМ, СТРЕМЉЕЊА КА НОВИМ ИЗРАЖАЈНИМ СРЕДСТВИМА), ЦЕЗ МУЗИКА, МЈУЗИКЛ, ПОП МУЗИКА, РОК МУЗИКА, БАЛЕТСКА УМЈЕТНОСТ, ПРИМИЈЕЊЕНА МУЗИКА.			
Датум:	2024.	Шифра:	Редни број: 01
Сврха			
Ученици треба да усвоје знање о појави импресионизма у ликовним умјетностима, симболизму, о одликама импресионизма у музици, као и о животном путу и стваралаштву композитора импресионизма. Такође, треба да препознају задате звучне примјере поменутог периода. Ученици треба да усвоје знање о музици XX вијека, стилским тенденцијама, о одликама експресионизма и главним представницима, о националним школама у музици XX вијека, о неокласицизму у европској музици, о тенденцијама у развоју европске музике после Другог свјетског рата, цез музици, мјузикл, поп и рок музици, балетској умјетности и примјењеној музици . Ученици треба да усвоје знање о појави, одликама, животном путу и стваралаштву/дјелима композитора и да препознају задате звучне примјере из садржаја свих наставних јединица овог модула.			
Специјални захтјеви / Предуслови			
Завршен трећи разред средње умјетничке/музичке школе.			
Циљеви			
- развијање способности учења, памћења, мишљења и интерпретирања садржаја свих наставних јединица овог модула - усвајање наставног садржаја и стицање знања свих наставних јединица овог модула - указивање на важност активног слушања музике и подстицање ученичког интересовања за упознавање музике импресионизма, музике XX вијека, цез музике, мјузикла, поп музике, рок музике, као и балетске умјетности и примјењене музике - садржај овог модула довести у корелацију са претходним садржајима из Историје музике, као и са градивом опште Историје и са садржајима осталих стручних (и сродних) предмета			
Теме			
1. Појава импресионизма и одлике импресионизма у музици 2. Клод Дебиси 3. Морис Равел 4. Александар Скрјабин 5. Сергеј Рахмањинов 6. Музика XX вијека (општа обиљежја)			

7. Експресионизам, извори и главни представници: Арнолд Шенберг, Албан Берг и Антон Веберн
8. Националне школе у музици XX вијека. Игор Стравински, Арам Хачатурјан, Золтан Кодаљ, Бела Барток, Леош Јаначек
9. Неокласицизам и његове варијанте у европској музици XX вијека. Шесторица у Француској. Паул Хиндемит, Сергеј Прокофјев, Дмитриј Шостакович, Карл Орф, Ерик Сати
10. Стремљења ка новим изражајним средствима; Карлхајнц Штокхаузен, Пјер Булез, Оливије Месијан, Луиђи Ноно, Џон Кејџ Кристоф Пендерецки, Витолд Лутославски, Ђерђ Лигети, Алојз Хаба
11. Џез, Џорџ Гершвин
12. Мјузикл
13. Поп музика
14. Рок музика
15. Балетска умјетност
16. Примјењена музика(филмска музика)

Тема	Исходи учења			Смјернице за наставнике
	Знања	Вјештине	Личне компетенције	
	Ученик је способан да:			
1. Појава импресионизма и одлике импресионизма у музици	- схвати промјене у француској музици друге половине XIX вијека; - освјежи раније стечено знање о музици романтизма и схвати еволутивни пут развоја импресионизма; - усвоји знање о импресионизму у ликовним умјетностима, о симболизму и, нарочито, о одликама импресионизма у музици (однос према форми, хармонском језику, инструментацији, фолклору).	- учествује у групном раду, дискутује, пита, чита, упознаје аудио и видео издања.	- ради на разликовању различитих музичких карактеристика; - ради на подстицању корелацији са осталим музичким предметима; - унапређује способности за класификацију периода импресионизма; - унапређује знања о стваралаштву истакнутих композитора импресионизма; - рад на унапређивању познавања музичке литературе.	-указати на промјене у француској музици друге половине XIX вијека; - укратко подсјетити ученике на раније стечено знање о музици романтизма и објаснити поступни еволутивни пут развоја импресионизма (из романтизма), указујући на све одлике поменуте епохе, говорећи о импресионизму у ликовним умјетностима, о симболизму, истичући одлике импресионизма у музици.

2. Клод Дебиси	- усвоји знање о животу и стваралаштву Дебисиа; - препозна нумере за слушање музике из Дебисијевог стваралаштва и самостално одређена дјела анализира; - гледањем документарног филма или видео материјала (извођење дјела различитог жанра) поткријепа знање о Дебисиу и његовој музици.			- веома интересно излагати о животу и дјелу Клод Дебисиа (причајући анегдоте) поткрепљујући излагање звучним примјерима (кључни жанрови); - са ученицима послушати и анализирати Дебисијева дјела различитог жанра (избор из стваралаштва); - обезбиједити услове за приказивање филма или користити видео снимке и друге врсте презентације да би ученицима представио стваралаштво Дебисиа (избор дјела различитог жанра).
3. Морис Равел	- самостално излаже о животу и дјелу Равела; - препозна звучне примјере из стваралаштва Морис Равела и одређене композиције анализира; - да донесе извјесне нове закључке о овом композитору и његовом стваралаштву.	- зна извршити жанровску подјелу стваралаштва импресиониста и о томе излагати; - схвати важност обрађеног градива и путем звучних примјера препозна дјела импресиониста, излажући битне карактеристике сваког слушаног дјела и препознајући особености стила композитора.		-пренијети ученицима знање о животном путу и стваралаштву М. Равела (неизоставно испричати анегдоте); - изабрати Равелова дјела различитог жанра за слушање и анализу (рад у групама).

4. Александар Скрјабин	- усвоји и интерпретира знање о Скрјабину; - препозна задате звучне примјере из стваралаш Скрјабиновог стваралаштва и поједина дјела анализира (дјела различитог жанра); - путем видео снимака употпуни знање о Скрјабину.	- зна извршити жанровску подјелу стваралаштва импресиониста и о томе излагати; - схвати важност обрађеног градива и путем звучних примјера препозна дјела импресиониста, излажући битне карактеристике сваког слушаног дјела и препознајући особености стила композитора.		- креативно приступити излагању биографских података о Скрјабину;, протканих стваралаштвом, како би час учинио интересантним; - снимке композиција Скрјабина слушати са ученицима и да пред свако ново слушање одабрати одређени аспект дјела на који ће се обратити пажња и ученицима посебно објаснити (слушати дјела различитог жанра); - кроз разговор са ученицима утврдити битне одлике стваралаштва импресиониста и путем звучних примјера изврши систематизацију градива.
5. Сергеј Рахмањинов	- усвоји и интерпретира знање о Рахмањинову; - препозна задате звучне примјере из Рахмањиновог стваралаштва и поједина дјела анализира (дјела различитог жанра); - путем видео снимака употпуни знање о поменутом композитору.			- веома интересантно излагати о животу и дјелу Сергеј Рахмањинова поткрепљујући излагање звучним примјерима; - са ученицима послушати и анализирати Рахмањинова дјела различитог жанра (избор из стваралаштва); - обезбиједити услове за кориштење видео снимака и других врста презентације да би ученицима представио Рахмањиново стваралаштво (избор дјела различитог жанра).
6. Музика XX вијека	- разумије промјене које доноси XX вијек у култури и умјетности; - усвоји знање о музици XX вијека (општа		- прати нова дешавања у музици и посјеђују концерте и фестивале.	- објаснити друштвено-економско и политичко стање у Европи и свијету на почетку XX вијека и касније; говори о избијању оба рата, о последицама таквих збивања, као и о промјенама које доноси XX вијек у култури и умјетности;

	обиљежја); - упозна музику XX вијека путем звучних и нотних примјера или видео снимака.			- истаћи стилске тенденције у музици XX вијека, хетерогеност као главну одлику модерне умјетности, тј. искаже општи стилски поглед на савремену музику; - упознати ученике са свим новим терминима у музици овог доба, са новим изражајним могућностима музичке умјетности, разним видовима композиционе технике, третманом музичко-изражајних средстава, односом према форми, оркестрацији и указати на нотацију, као и на значај музичке пропаганде у XX вијеку; - сва излагања, објашњења поткријепити звучним и нотним примјерима или видео материјалом
7. Експресионизам, извори и главни представници: Арнолд Шенберг, Албан Берг, Антон Веберн.	- схвати појаву експресионизма; - усвоји знање о експресионизму, о одликама експресионизма; - излаже о животу и стваралаштву композитора „друге бечке школе“; - препозна примјере из литературе - дјела Шенберга, Берга говорећи о особеностима стила композитора; - упоређује дјела експресиониста (слушање) и тако добије комплетну слику о сваком			- објаснити поступни еволутивни пут развоја експресионизма, указујући на све одлике експресионизма, не говорећи само о експресионизму у музици, већ и у књижевности и ликовној умјетности; - интересно тумачити о животу и стваралаштву представника „друге бечке школе“- Шенберга, Берга и Веберна; - изаберати примјере за слушање музике поменутих експресиониста, различит жанр (из стваралаштва сваког композитора појединачно у оквиру једне наставне јединице); - у даљој обради градива, излажући специфичности композиторског рада ових експресиониста извршити и поређења њиховог стваралаштва слушајући са ученицима одабране примјере из литературе; - пронаћи занимљив видео материјал на

	композитору; - гледањем и слушањем материјала са интернета поткријепи знање о поменутих композиторима и њиховој музици; - развије интересовање за посјеђивање фестивала музике XX вијека.			интернету о Шенбергу, Бергу и Веберну (извођења различитих композиција).
8. Националне школе у музици XX вијека; Игор Стравински, Арам Хачатурјан, Золтан Кодал, Бела Барток, Леош Јаначек	- зна карактеристике националних школа у музици XX вијека и исказе сличности и разлике са националним школама XIX вијека; - усвоји знање о животу и стваралаштву представника националних школа XX вијека; - препозна звучне примјере и исказе своје мишљење о дјелима поменутих композитора (анализа); - више сазна о представницима музике националних школа XX вијека након видео прилога или материјала са интернета.			- тумачити о музици нових националних школа, осврћући се на националне школе XIX вијека (поређење); - детаљно и интересантно излагати о животу и стваралаштву Стравинског, Хачатурја, Кодала, Бартока, Јаначека (о сваком композитору посебно) поткрепљујући излагање звучним примјерима; - са ученицима слушати дјела поменутих композитора; - припремити видео прилоге (или користити материјал са интернета) о поменутих композиторима; - користећи различите методе и облике рада часове учини квалитетним и занимљивим.

9. Неокласицизам и његове варијанте у европској музици XX вијека. Шесторица у Француској. Паул Хиндемит, Сергеј Прокофјев, Дмитриј Шостакович, Карл Орф, Ерик Сати	- усвоји знање о општим својствима неокласицизма; - разумије карактеристике музичког живота у Паризу и Француској у доба „француске шесторке“; - усвоји знање о главним представницима „француске шесторке“ и њиховом стваралаштву; - препознаје задате звучне примјере; - након гледања одабраних видео прилога или посјеђивања концерата употпуни знање о „француској шесторици“; - разговара о квалитету извођења, извођачима и на тај начин изграђује властити критички став; - усвоји знање о животу и стваралаштву Хиндемита, Прокофјева и Шостаковича, препозна примјере из стваралаштва ових композитора и да погледа видео прилоге (по сопственом или наставниковом избору) о музици наведених стваралаца.			- објаснити општа својства неокласицизма; - излагати о музичком животу Париза и Француске, о формирању стваралачких група међу којима је и „француска шесторка“; - говорити о битним и интересантним подацима из живота и стваралачког рада главних представника „француске шесторке“- Хиндемит, Прокофјев, Шостакович; - изабрати репрезентативна дјела композитора поменуте стваралачке групе, слушати и анализирати их са ученицима, претходно указујући на карактеристике дјела на које ученици треба да посебно обрате пажњу; - захтијевати од ученика да препознају дјела најзначајнијих композитора „француске шесторке“; - обезбиједити нотни материјал изабраних композиција и одређене видео прилоге из стваралаштва најзначајнијих композитора „француске шесторке“; - интересантно излагати о животу и стваралаштву Карл Орфа, Ерик Сатиа; - подстицати ученике да посјеђују концерте музике XX вијека и да дају своје мишљење о неокласичним композицијама које су слушали на концерту или фестивалу (квалитет извођења, извођачи и друго).
--	---	--	--	---

10. Стремљења ка новим изражајним средствима; Карлхајнц Штокхаузен, Пјер Булез, Оливије Месијан, Луиђи Ноно, Џон Кејџ Кристоф Пендерецки, Витолд Лутославски, Ђерђ Лигети, Алојз Хаба	- усвоји знање о интегралном серијализму, минимализму, алеаторици, електронској, конкретној, четвртонској и „експерименталној“ музици; - излаже о животу и стваралаштву композитора (наведених у тематској јединици) друге половине XX вијека; - препозна задате звучне примјере.			- указати на главне одлике музике XX вијека и објаснити најпознатије авангардне појаве у умјетности послије Другог свјетског рата; тј. навести и објаснити нове стваралачке тенденције у музици и главне представнике тих тенденција; - са ученицима слушати и анализирати одређене одабране композиције Штокхаузена, Булеза, Лигетија, Нона, Пендерецког и других поменутих аутора; - ако је у могућности, са ученицима присуствовати извођењу дјела композитора друге половине XX вијека; - захтијевати да ученици излажу своја запажања након одслушаних дјела (у цјелини или фрагменти);
11. Џез, Џорџ Гершвин	- усвоји знање о џезу и интерпретира занимљивости о тој музици; - наведе представнике џез музике и излаже о карактеристикама дјеловања познатих музичара из свијета џеза; - препозна звучне примјере џез музике; - препозна Гершвинова дјела и излаже о карактеристикама његове музике.			- испричати о историјату џеза, фазама његовог развоја с акцентом на „симфонизирани џез“, као и о најзначајнијим представницима џез музике; - са ученицима слушати џез музику и указивати на импровизацију; - детаљно излагати о „симфонизираном џезу“ и Гершвину (биографија и стваралаштво), посебно обрађујући пажњу на стваралачки рад овог композитора.

12. Мјузикл	- усвоји знање о мјузиклу и интерпретира о тој музици; - наведе представнике мјузикла и излаже о карактеристикама дјеловања познатих музичара из свијета мјузикла; - препозна звучне примјере.			- веома интересно излагати о мјузиклу, о животу и дјелу композитора мјузикла (Andrew Lloyd Webber - детаљно обрадити) поткрепљујући излагање звучним примјерима; - обезбиједити услове за кориштење видео снимака и других врста презентација да би ученицима представио мјузикл.
13. Поп музика	- усвоји знање о поп музици и интерпретира занимљивости о тој музици; - наведе представнике поп музике и излаже о карактеристикама дјеловања познатих поп музичара; - препозна звучне примјере поп музике и излаже о њиховим карактеристикама.		- ради на унапређивању познавања музичке литературе.	- испричати о историјату поп музике, развоју као и о најзначајнијим представницима поп музике; - објаснити општа својства и музичке одлике поп музике; - са ученицима послушати и анализирати дјела поп музике; - обезбиједити услове за кориштење видео снимкака и других врста презентација да би ученицима представио поп музику.

14. Рок музика	- усвоји знање о рок музици и интерпретира занимљивости о тој музици; - наведе представнике рок музике и излаже о карактеристикама дјеловања познатих рок музичара; - препозна звучне примјере рок музике и излаже о њиховим карактеристикама.			- испричати о историјату рок музике, развоју као и о најзначајнијим представницима рок музике; - објаснити општа својства и музичке одлике рок музике; - са ученицима послушати и анализирати дјела рок музике; - обезбиједити услове за кориштење видео снимака и других врста презентација да би ученицима представио рок музику.
15. Балетска умјетност	-усвоји знање о балетској умјетности, да научи карактеристике, одлике и разлике развоја балетске технике кроз етапе развоја балета; - да савлада врсте балета (комичан краљичин балет, мелодрамски балет, лилијевски балет, пантомима балет, романтични балет) и њихове одлике; - усвоји знање о животу и стваралаштву најзначајнијих композитора балетске музике; - стекне знања ко су биле прве балерине, ко су	- учествује у групном раду, дискутује, пита, чита, упознаје аудио и видео издања; - схвати важност обрађеног градива и путем звучних примјера препозна дјела балетске умјетности, излажући битне карактеристике сваког слушаног дјела.	- ради на унапређивању познавања музичке литературе; - прати нова дешавања у музици и посјеђује фестивале.	- испричати о фазама развоја балетске умјетности с акцентом на „<i>лилијевски балет</i>“, одликама и карактеристикама балетске умјетности., као и о најзначајнијим представницима балетске музике, њиховом животу, стваралаштву и најпознатијим дјелима; - на занимљив начин причати о познатим балеринама и кореографима балета; - са ученицима слушати балетску музику и указивати на музичке одлике; - обезбиједити услове за кориштење видео снимака и других врста презентација да би ученицима представио балетску музику; - кроз разговор са ученицима утврдити битне одлике балетске умјетности.

	најпознатије балерине, најзначајнији кореографи; - научи музичке одлике балетске умјетности; - препозна нумере за слушање балетске музике; - гледањем видео материјала (извођење дјела) поткријепи знање о балетској умјетности.			
16. Примијењена музика (музика за позориште и филм)	- усвоји знање примијењеној музици (музика за филм и позориште); - излаже о животу и стваралаштву композитора примијењене музике (Џорџ Гершвин, Нино Рота, Бернард Херман... као и наши композитори Зоран Христић, Горан Бреговић, Војислав - Воки Костић, Корнелије Ковач, Ксенија Зечевић и др.) њиховим најпознатијим дјелима; - зна да препозна теме из филмова које су обрађене и слушане на часу.	- учествује у групном раду, дискутује, пита, чита, упознаје аудио и видео издања.	- ради на унапређивању познавања музичке литературе.	- интересно тумачити о животу и стваралаштву композитора примијењене музике; - објаснити општа својства и музичке одлике примијењене музике; - са ученицима послушати и анализирати дјела примијењене музике; - обезбиједити услове за приказивање филма или за кориштење видео снимака и других врста презентација да би ученицима представио примијењену музику.
Интеграција				

- историје музике
- историја
- историја умјетности
- српски језик (историја књижевности)
- италијански језик
- њемачки језик
- енглески језик
- информатика
- теорија музике
- музички инструменти
- музички облици
- хармонија
- камерна музика
- солфеђо
- етномузикологија
- главни предмет (музички извођач)
- други инструмент
- упоредни клавир

Извори

- Уџбеници које је одобрило Министарство просвјете и културе Републике Српске;
- Друга стручна и теоријска литература (стручни часописи, приручници, збирке, видео и аудио записи, интернет и сл.)

Оцјењивање

Оцјењивање се врши у складу са Законом о средњем образовању и васпитању и Правилником о оцјењивању ученика у настави и полагању испита у средњој школи. О техникама и критеријима оцјењивања ученике треба упознати на почетку изучавања модула.

Струка (назив): КУЛТУРА И УМЈЕТНОСТ, IV СТЕПЕН			
Занимање (назив): МУЗИЧКИ САРАДНИК – ТЕОРЕТИЧАР И МУЗИЧКИ ИЗВОЂАЧ			
Предмет (назив): ИСТОРИЈА МУЗИКЕ			
Опис (предмета): СТРУЧНИ			
Модул (наслов): НАЦИОНАЛНА ИСТОРИЈА МУЗИКЕ			
Датум:	2024.	Шифра:	Редни број: 02
Сврха 2			
Ученици треба да усвоје знање из националне историје музике и да препознају задате звучне примјере. Модул је осмишљен с намјером да ученици схвате и усвоје развој, одлике, карактеристике, представнике (живот, стваралаштво, дјела композитора) националне историје музике.			
Специјални захтјеви / Предуслови			
Завршен трећи разред средње умјетничке/музичке школе.			
Циљеви			

- усвајање наставног садржаја о националној историји музике;
- развијање способности учења, памћења, мишљења и интерпретирања садржаја свих наставних јединица овог модула;
- указивање на важност активног слушања музике (како слушати умјетничку музику) и подстицање ученичког интересовања за упознавање музике романтизма путем слушања и анализирања разних композиција;
- садржај овог модула довести у корелацију са претходним модулом, градивом опште Историје, као и са садржајима осталих стручних (и сродних) предмета.

Теме

1. Почетак духовне и свјетовне музике код нас - Стара српска музика
2. Ренесанса код нас
3. Предромантизам
4. Романтизам - Мокрањчево доба
5. Позни романтизам – пут ка модерни
6. Тенденције у развоју српске музике после педесетих година XX вијека
7. Развој музичког живота у БиХ
8. Музички ствараоци у БиХ (XX и XXI вијек)

Тема	Исходи учења			Смјернице за наставнике
	Знања	Вјештине	Личне компетенције	
	Ученик је способан да:			
1. Почетак духовне и свјетовне музике код нас - Стара српска музика	- усвоји знање о: почецима музике код Словена, изворима за проучавања старе српске музике, о сазнањима које пружају историја умјетности, путописи и књижевна дјела; - да сазна и научи значај о кир Стефану Србину и неумској нотацији, фолклорној традицији у историји музике (уочавање постојања сличности многих обредних народних напјева са традицијом црквеног појања); - о инструментима у	- активно слуша с разумјевањем, повезује, уочава узрочно посљедичне везе, активно упознаје музичку литературу кроз слушање музике, анализира дјела.	- ради на разликовању различитих музичких карактеристика у односу на временску динстанцу; - ради на подстицању корелацији са осталим музичким предметима; - унапређује знања о стваралаштву истакнутих композитора епохе романтизма; - ради на унапређивању познавања музичке литературе.	- говорити о изворима и коријенима српске музике, сазнањима које пружају друге науке, о мјесту фолклорне традиције у историји музике, о свјетовној и духовној музици средњег вијека, музици у доба турске владавине и српској музици XVIII вијека; - навести основне податке (из опште историје) о сеоби српског народа у земље Аустријске царевине на челу са Арсенијем III Чарнојевићем као велику прекретницу у развоју српске културе, умјетности и духовности; - говорити о разним утицајима (укрштање) на развој српске музике у XVIII вијеку; - предавати о формирању великог карловачког појања које ће бити основ развоја српске духовне музике у XIX вијеку; - слушати музичке примјере са ученицима.

	српској средњовјековној умјетности; - скомрасима; - средњовјековој црквеној музичкој традицији и основним теоријским појмовима српске црквене музике; - препозна музичке примјере старе српске музике; - схвати промјене у развоју српске културе и умјетности настале у доба сеобе српског народа; - зна да су на српску музику највише утицали руска, украјинска и грчка црквена традиција; - усвоји знање о формирању великог карловачког појања и о дјелатности најбољих гуслара који су допринијели трајности и распрострањивању епске традиције; - препозна музичке нумере и каже своје мишљење о њима.			
--	--	--	--	--

2. Ренесанса код нас	- освјежи раније стечено знање о ренесанси (из прегледа стилских епоха) и усвоји ново; - интерпретира знања о биографији и стваралаштву Фрање Босанца и Андрије Мотовуњанина.	- учествује у групном раду, дискутује, пита, чита, упознаје аудио и видео издања.		- подсјетити ученике на раније стечено знање о ренесанси и повезати са новом лекцијом ренесанса музика код нас; - изнијети податке о биографији и стваралаштву композитора ренесансне музике код нас- Фрање Босанца и Андрије Мотовуњанина.
3. Предромантизам	- усвоји знање о почецима развоја српске умјетничке музике, својствима предромантизма у музици, Ј. Шлезингеру и његовом дјеловању; - схвати значај интересовања за фолклор; - прикупљање народног музичког блага, као и потребу обрада народних пјесама; - интерпретира о животу и стваралаштву претходника К. Станковића, о К. Станковићу и српском народном црквеном појању, Д. Јенку и чешким музичарима у Србији у овом периоду; - препозна звучне музичке примјере;	- активно слуша с разумјевањем, повезује, уочава узрочно посљичне везе, активно упознаје музичку литературу кроз слушање музике.		- ученицима пренијети знање о почецима развоја српске умјетничке музике, одликама предромантизма у музици, Јосифу Шлезингеру и његовој дјелатности, обрадама народних пјесама и записима народних пјесама у Вуковом дјелу; - тумачити о животном путу и стваралаштву претходника Корнелија Станковића, о Корнелију Станковићу и <i>српском народном црквеном појању</i>, Даворину Јенку и чешким музичарима у Србији; - са ученицима слушати одабране композиције из стваралаштва наведених аутора; - обезбиједити услове за приказивање видео записа о музици предромантизма и њеним представницима; - са ученицима одлазити на концерте поменуте музике и од њих захтијевати да на наредним часовима изнесу своје мишљење о квалитету концерта.

	- проналази видео записе и посјеђује концерте на којима се изводе значајна дјела поменутих композитора и на тај начин изграђује властити став и формира музичко мишљење.			
4. Романтизам - Мокрањчево доба	- схвати развој музичког живота у Мокрањчево доба, тј. излаже о значају основаних институција у којима се одвија музички живот, о оснивању разних ансамбала и активностима солиста, о развоју музичке педагогије (музичког школства), дјелатности пјевачких друштава и других друштава у којима се његовала музика, развоју музичке публицистике и музичког издаваштва; - самостално излаже о животу и дјелу Ј. Маринковића и Ст. Ст. Мокрањца; - упореди стваралаштво поменута два композитора; - препозна задате звучне примјере из опуса	- схвати важност обрађеног градива и путем звучних примјера препозна дјела композитора романтизма у Србији, излажући битне карактеристике сваког слушаног дјела и препознајући особености стила композитора.		- објаснити прилике у музичком животу у Мокрањчево доба, тј. карактеристике развоја музичког живота; - указати да је побољшање прилика у музичком животу дало основу за разгранаванье композиторске дјелатности и да је у овом раздобљу дјеловало неколико композиторских генерација; - ученицима занимљиво предавати о животу и стваралачком раду Јосифа Маринковића и Стевана Стојановића Мокрањца (појединачно, али и упоређивати стваралаштво ова два композитора); - са ученицима слушати изабрана дјела и теоријско излагање поткрепљивати звучним примјерима указујући на стилске и жанровске одлике стваралаштва наведених композитора; - инсистирати да ученици препознају задате звучне примјере и искажу своје мишљење; - уколико је могуће, користити видео снимке и друге врсте презентација музике овог доба како би ученици знање о Маринковићу и Мокрањцу што боље и брже усвојили;

	Маринковића и Мокрањца и поједина дјела различитог жанра самостално анализира; - након презентација се заинтересује за самостално проучавање стваралачког рада поменутих аутора; - савлада градиво о Новој композиторској генерацији (подаци о животу композитора, одлике стваралаштва, препознавање музичких примјера изабраних дјела); - сазна и усвоји знање о почетку дјелатности Коњовића, Милојевића и Христића.			- излагати о животном путу и стваралаштву композиторима нове генерације (Станислав Бинички, , Петар Крстић, Владимир Ђорђевић, Исидор Бајић и Петар Стојановић); - са ученицима слушати и анализирати изабрана дјела из опуса наведених композитора и пред свако ново слушање ученицима поставити и нове задатке; - указати на почетак дјелатности Коњовића, Милојевића и Христића.
5. Позни романтизам – пут ка модерни	- схвати да су ратна збивања негативно утицала на развој музичког живота, успоравала и заустављала тај процес; - зна да је у периоду између два свјетска рата музички живот Србије, и поред извјесних тешкоћа, имао свој развојни ток – оснивање су бројне институције, удружења и			- тумачити о музичком животу у Србији између два свјетска рата; - интересно предавати о животу и стваралаштву Петра Коњовића, Милоја Милојевића, Стевана Христића и Јосипа Славенског; - током представљања животног пута и дјела сваког поменутог композитора (појединачно) студиозно и уз слушање дјела поменутих композитора; - сва излагања, објашњења поткријепити

	организације које су његовале музику и културу уопште; - усвоји знање о Коњовићу, Милојевићу, Христићу и Славенском исказујући и одређене занимљивости из живота и стваралачког рада ових композитора; - слуша дјела ових композитора и тако добије комплетну слику о њима; - путем видео снимака и других презентација поткријепи знање о поменутих композиторима и њиховом стваралаштву; - препозна примјере из литературе - дјела Коњовића, Милијевића, Христића; - развије интересовање за посјеђивање концерата на којима се изводе дјела поменутих (снимци или уживо извођење); - знање поткријепи видео материјалом о поменутих			звучним и нотним примјерима или видео материјалом (нпр. Коњовић - сцене из <i>Коштане</i>); - захтијевати да ученици препознају задате звучне примјере; - ако је у могућности, са ученицима посјеђивати концерте (и оперска извођења) музике наведених аутора и захтијевати од њих да на наредним часовима исказују своје мишљење, утиске о извођењу композиција, разговарају о квалитету извођења; - излагати о манифестацијама идеја националног стила; - преносити ученицима знање о животу и дјелу Косте Манојловића, Миленка Живковића, Марка Тајчевића и Светомира Настасијевића; - изабрати репрезентативна дјела поменутих композитора, слушати их са ученицима, претходно указујући на карактеристике дјела на које ученици треба да посебно обрате пажњу; - захтијевати од ученика да препознају дјела Манојловића, Живковића, Тајчевића и Настасијевића.
--	---	--	--	--

	композиторима; - развије интересовање за посјету концертима; - усвоји знање о манифестацијама идеја националног стила; - самостално излаже о животу и стваралаштву К. Манојловића, М. Живковића, М. Тајчевића и С. Настасијевића; - одговори на питања наставника везана за слушање музике (препознавање композиција наведених аутора); - знање поткријепи видео материјалом о поменутих композиторима; - усвоји знање о првом стваралачком периоду композитора „прашке групе“; - развије интересовање за посјету концертима.			
6. Тенденције у развоју српске музике после педесетих година XX вијека	- самостално излаже о тенденцијама у развоју српске музике после педесетих година XX вијека;	- активно слуша с разумјевањем, повезује, уочава узрочно посљичне		- пренијети ученицима знање о тенденцијама у развоју српске музике после педесетих година XX вијека; - тумачити о послјератном стваралаштву

	- интерпретира сазнања о послеријатном стваралаштву композитора „прашке групе“ и стваралаштву њихових савременика; - препозна звучне примјере поменутих композитора; - исприча о генерацијама композитора (живот и дјело) школованих послерије Другог свјетског рата; - препозна дјела из њиховог опуса; - искаже знање о продору идеја модерне и постмодерне; - усвоји знање о животу и стваралаштву композитора модерне и постмодерне; - препозна све задате звучне примјере из стваралаштва композитора српске модерне и постмодерне; - разговара и излаже своје мишљење о дјелима које је слушао, упоређује	везе, активно упознаје музичку литературу кроз слушање музике.		композитора „прашке групе“ и стваралаштву њихових савременика (Љубица Марић, Станојло Рајичић, Милан Ристић, Миховил Логар, Драгутин Чолић, Михаило Вукдраговић, Јован Бандур и Никола Херцигоња); - теоријска излагања освјежити звучним примјерима из опуса наведених композитора; - са ученицима слушати, анализирати изабрана дјела и указивати на специфичности композиционих поступака; - користити различите врсте презентација и ученицима представљати дјела различитог жанра из стваралаштва поменутих композитора; - обрадити ново градиво о генерацијама композитора школованих послерије Другог свјетског рата (Василије Мокрањац, Рудолф Бручи, Александар Обрадовић, Властимир Перичић, Душан Радић, Константин Бабић, Дејан Деспић, Енрико Јосиф) на исти или сличан начин као и раније на часовима обраде новог градива, користећи савремене методе и облике рада; - излагати о продору идеја модерне и постмодерне; - навести биографске податке и карактеристике стваралаштва: Петра Озгијана, Зорана Христића, Рајка Максимовића, Владана Радовановића, Слободана Атанацковића, Властимира Трајковића, Срђана Хофмана, Иване Стефановић, композитора <i>Нове генерације</i> (Миодраг Лазаров Пасху, Владимир Тошић, Милимир Драшковић, Милош Петровић,
--	--	---	--	--

	наступе извођача.			Мирослав Савић, Милош Раичковић), затим Витомира Трифуновића, Вука Куленовића, Милана Михајловића, Зорана Ерића и других значајних композитора модерне и постмодерне; - извршити избор дјела композитора српске модерне и постмодерне, слушати их и анализирати са ученицима; - ако је у могућности, са ученицима присуствовати извођењу дјела наведених композитора; - захтијевати да ученици излажу своја запажања након одслушаних композиција (у цјелини или фрагменти).
7. Развој музичког живота у БиХ	- освјежи знање из опште Историје о БиХ и да разумије стање у коме се стварала и развијала босанскохерцеговачка музика; - интерпретира о развоју музичке културе у БиХ по фазама развоја (нпр. дјелатност музичара из Чешке међу којима је најзначајнији био Фрањо Маћејовски, значај домаћих композитора и композитора из других средина који су дјеловали на бх. тлу, оснивање музичких школа и пјевачких друштава, Музичке академије у Сарајеву,	- схвати важност обрађеног градива; - активно слуша с разумјевањем, повезује, уочава узрочно посљичне везе, активно упознаје музичку литературу кроз слушање музике.		- навести опште податке босанско-херцеговачке историје, политичко и друштвено-економско стање кроз вијекове (босанско-херцеговачко тло као поприште ратних сукоба разноврсних мотива) да би ученици схватили разлоге који су ометали или успоравали културно-умјетничка кретања у БиХ; - детаљно излагати о развоју музичке културе у БиХ који се одвија у пет фаза: а) музика у средњовјековној Босанској држави, б) доба турске окупације, в) период аустроугарске окупације, г) музика између два свјетска рата и д) савремена музика.

	формирање инструменталних састава, отварање позоришта у градовима БиХ, издавачка дјелатност).			
8. Музички ствараоци у БиХ (XX и XXI вијек)	- усвоји знање о животном и стваралачком путу композитора који су својим рођењем и дјелатношћу везани за БиХ, затим композитора који нису рођени у БиХ, али су већи дио живота провели у БиХ и стварали на овом тлу, композитора из других средина који су једно вријеме боравили у БиХ и својим радом допринијели развоју БиХ музике и композитора рођених у БиХ који дјелују (или су дјеловали) изван земље; - слуша, препозна и анализира дјела из стваралаштва наведених композитора; - развије потребу за посјеђивање концерата савремене музике; - изграђује свој став о квалитету извођења			- пренијети ученицима знање о животу и дјелу најзначајнијих музичких стваралаца у БиХ у XX и XXI вијеку (Белуш Јунгић, Јарослав Плецити, Владо Милошевић, Цвјетно Рихтман, Младен Позајић, Авдо Смаиловић, Нада Лудвиг - Печар, Анђелка Бего - Шимунић, Дане Шкерл, Војин Комадина, Милан Јеличанин, Милан Пребанда, Јосип Магдић, Јулио Марић, Асим Хорозић, Војислав Ивановић, Жељко Влахо и други); - теоријска излагања освјежавати слушајући интервјуе са композиторима као и њихова репрезентативна дјела, читајући занимљивости из живота ових стваралаца; - са ученицима анализирати одабрана дјела различитог жанра из стваралаштва наведених композитора; - захтијевати да ученици препознају слушана дјела; - са ученицима посјеђивати концерте и фестивале и захтијевати да ученици исказују своје мишљење о слушаним дјелима; - користећи различите методе рада и своју креативност часове учинити занимљивим.

	износећи мишљење и коментаре о слушаним дјелима.			
Интеграција				
- историја - историја умјетности - српски језик (историја књижевности) - теорија музике - музички инструменти - музички облици - солфеђо - етномузикологија - други инструмент - упоредни клавир				
Извори				
- Уџбеници које је одобрило Министарство просвјете и културе Републике Српске; - Друга стручна и теоријска литература (стручни часописи, приручници, збирке, видео и аудио записи, интернет и сл.)				
Оцјењивање				
Оцјењивање се врши у складу са Законом о средњем образовању и васпитању и Правилником о оцјењивању ученика у настави и полагању испита у средњој школи. О техникама и критеријима оцјењивања ученике треба упознати на почетку изучавања модула.				